

Συστάσεις για την ανάπτυξη Τοπικών Σχεδίων Δράσης για Ενεργειακή Αποδοτικότητα (ΤΣΔΕΑ)

Κοινές Πράσινες Δημόσιες Προμήθειες

Οι προμήθειες ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων στην καθημερινότητα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης – εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν και οι προοπτικές ενσωμάτωσης

Εμπειρίες και αποτελέσματα από το έργο pro-EE

Μετάφραση & Προσαρμογή στα ελληνικά:

Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ)

Το έργο pro-EE συγχρηματοδοτείται από:

Intelligent Energy **Europe**

Η ευθύνη για το περιεχόμενο της έκδοσης αφορά στους δημιουργούς της. Δεν αντιπροσωπεύει την άποψη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν είναι υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιλαμβάνεται σε αυτή.

Πίνακας Περιεχομένων

---

1. Συνυπολογισμός της ενεργειακής αποδοτικότητας στις πολιτικές Πράσινων Δημόσιων Προμηθειών των ΟΤΑ	4
Ενεργειακή Αποδοτικότητα.....	6
Ενέργεια	7
Μεταφορές.....	8
Προμήθειες.....	9
2. Ενσωμάτωση των ενεργειακά αποδοτικών προμηθειών στον Ενεργειακό Σχεδιασμό του ΟΤΑ	10
Τοπικά Σχέδια Δράσης για την Ενέργεια.....	10
Το Σύμφωνο των Δημάρχων.....	10
EMAS, ISO 14000 και ISO 16001.....	11
Συμπεράσματα	11
3. Παρακολούθηση των πολιτικών για τις ΠΔΠ.....	12
4. Ευαισθητοποίηση και κατάρτιση όλων των φορέων λήψης αποφάσεων σε ένα ΟΤΑ και διαρκής πολιτική υποστήριξη.....	14
Επικοινωνία.....	15

1. Συνυπολογισμός της ενεργειακής αποδοτικότητας στις πολιτικές Πράσινων Δημόσιων Προμηθειών των ΟΤΑ

α. Οι «Πράσινες Δημόσιες Προμήθειες» και η «Ενεργειακή Αποδοτικότητα» αποτελούν ζητήματα χαμηλής προτεραιότητας για τους ΟΤΑ

Οι «Πράσινες Δημόσιες Προμήθειες» και η «Ενεργειακή Αποδοτικότητα» αποτελούν ελάσσονα ζητήματα στους ΟΤΑ. Παρ' όλη την ευρεία αναγνώριση των ΠΔΠ ως μια σημαντική και πολλά υποσχόμενη στρατηγική για βιώσιμη ανάπτυξη, όταν αναλογίζεται κανείς την εφαρμογή τους στους ΟΤΑ, ανακαλύπτει ότι μέχρι σήμερα δεν αφορούν τίποτα περισσότερο από προϊόντα, όπως οικολογικό χαρτί, μελάνια, απορρυπαντικά και κάποια λίγα ακόμα. Αυτή τη στιγμή μόνο μια μειοψηφία δημόσιων οργανισμών στην Ευρώπη κατέχουν το προνόμιο να εφαρμόζουν ολοκληρωμένες, συνεκτικές και διεισδυτικές πολιτικές για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών φιλικών προς το περιβάλλον.

Το ίδιο ισχύει και για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση. Όλοι οι εμπειρογνώμονες του τομέα συμφωνούν ότι εδώ εντοπίζεται το μεγαλύτερο δυναμικό για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ωστόσο, σε αντίθεση με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι οποίες αποτελούν ένα πολύ πιο ξεκάθαρο πεδίο δράσης, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης θεωρείται ότι είναι σχετικά δύσκολα εφαρμόσιμη, λόγω της ύπαρξης πολλών διαφορετικών εμπλεκόμενων φορέων, ενός ευρέως φάσματος πιθανών εφαρμογών (φωτισμός, θέρμανση, συσκευές, υποδομές, μεταφορές) αλλά και επειδή απαιτείται εξειδικευμένη προσέγγιση για την κάθε εφαρμογή.

Κατά συνέπεια, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό για τους ΟΤΑ που είναι ήδη ενεργοί στις ΠΔΠ και σκοπεύουν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους στο πεδίο της ενεργειακής αποδοτικότητας να κατανοήσουν καλύτερα τις δυνατότητες για πολιτικές και μέτρα που μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή, τον καθορισμό των υπευθύνων για λήψη αποφάσεων, και τον προσδιορισμό των στόχων.

β. Ξεκινώντας με την υφιστάμενη κατάσταση

Για τον προσδιορισμό του απαραίτητου πακέτου πολιτικών και μέτρων για ενεργειακά αποδοτικές ΠΔΠ, με στόχο να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική και να αναπτυχθεί ένα Σχέδιο Δράσης για Ενεργειακή Αποδοτικότητα η Climate Alliance ανέλαβε ένα καθοδηγητικό ρόλο. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του pro-ΕΕ, ανέπτυξε μια κατάλληλη μεθοδολογία, με την ονομασία «Αποτύπωση Ενεργειακής Αποδοτικότητας»: η

μεθοδολογία αυτή, περιλαμβάνει ένα πίνακα μέτρων, ο οποίος καλύπτει οκτώ πεδία δραστηριοτήτων (με τις δημόσιες προμήθειες να είναι μια από αυτές), καθώς και λεπτομερείς περιγραφές των επιλεγμένων μέτρων, μελέτες περιπτώσεων από όλη την Ευρώπη και πρόσθετους πόρους.

Το εργαλείο «Αποτύπωση Ενεργειακής Αποδοτικότητας», εφαρμόστηκε σε όλες τις πιλοτικές πόλεις που συμμετείχαν στο έργο Pro-EE (Αμαρούσιον, Cascais, Murcia, San Sebastian, Torres Vedras) και στη συνέχεια τροποποιήθηκε και επεξεργάστηκε εκ νέου με βάση τις εμπειρίες των εταίρων προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή της. Παρακάτω ένα παράδειγμα του πίνακα για τις Πολιτικές Ενεργειακής Αποδοτικότητας. Στην πρώτη στήλη καταγράφονται τα πιθανά μέτρα που θα ληφθούν, ενώ στις τέσσερις επόμενες τα αυξανόμενα επίπεδα φιλοδοξίας.

ENERGY EFFICIENCY POLICY				
Step:	1: getting started	2: moving forward	3: forging ahead	4: taking the lead
A Adopt targets and develop a concept	Develop a general commitment to energy efficiency and adoption by top management.	Add a global energy consumption reduction target.	Adopt detailed reduction targets for all relevant sectors.	Set targets to become a "x % energy efficiency" community.
B Institutionalise your energy efficiency policy	Determine a responsible officer / department for your future energy efficiency policy.	Inform and involve all relevant departments in your energy efficiency policy.	Report regularly to the political decision-makers about the progress of your energy efficiency policy.	Establish an energy efficiency protection agency (including both involved departments and external parties, stakeholders etc.)
C Set up and implement the action programme	Decide on first measures for immediate implementation, identify measures for priority areas and formulate basic resolutions (criteria, standards)	Select priority measures taking into account previous activities and upcoming developments in the municipality	Detail the action programme for all relevant sectors in accordance with the targets set.	Mainstream your energy efficiency policy into all local plans.
D Inform about energy efficiency and your energy policy	Organise a public event on energy efficiency and the local commitment.	Set up an annual campaign on energy efficiency.	Inform and raise awareness regularly for specific target groups in at least one sector.	Elaborate a comprehensive information and communication strategy for target groups in all relevant sectors.
E Involve the local actors	Set up an approach for participation and involvement of stakeholders.	Define key stakeholders. Establish a permanent working group / round table on energy efficiency policy with external actors.	Establish structures for active co-operation with external actors.	Establish structures to co-operate with private sector partners, stakeholders and individual target groups.
F Monitoring	Check data availability and define indicators.	Monitor your own facilities and the energy consumption reduction impact of individual measures.	Publish a report about the implementation of the action programme with a rough energy consumption update every 2 years.	Monitor energy efficiency in detail and debit a full set of indicators for all relevant sectors.
G Regional collaboration	Start joint initiatives with other local authorities in the region.	Continuously communicate and coordinate with main public actors in the region.	Initiate coordinated energy efficiency action with main public actors in the region in specific sectors (i.e. urban planning, transport, ...)	Develop a comprehensive energy efficiency strategy with main public actors in the region.
Co-operate with other local governments and in networks	Use existing contacts and networks to share experience.	Formulate a local strategy for international co-operation in the field of sustainable energy policy, adhere to an international network.	Start international activities and co-operations in the field of energy efficiency.	Set up a comprehensive co-operation with international partners for the implementation of projects.
Install energy efficiency as a basic principle in urban planning	Introduce basic energy criteria for all planning processes.	Include energy evaluation/balance as obligatory theme/section in all planning documents.	Set up energy efficiency standards for refurbished and new buildings.	Include energy efficient systems, like CHP or district heating, in every new or renovated urban area.
Stimulate the development of sustainable business	Develop a strategy to involve the business sector in your energy efficiency plan.	Inform local enterprises about the possibility of reducing energy consumption ensuring the company profits.	Implement your action program: achieve energy management agreements.	Establish a local eco-label for energy friendly companies / improve the energy standards of the business sector in your municipality.

Σχήμα 1 – Παράδειγμα μιας σελίδας του εργαλείου «Αποτύπωση Ενεργειακής Αποδοτικότητας»

Το εργαλείο είναι χωρισμένο σε τέσσερις μακρο-κατηγορίες ενδιαφέροντος: την Ενεργειακή Αποδοτικότητα, την Ενέργεια, τις Μεταφορές και τις Δημόσιες Προμήθειες ενώ έχει ουσιαστικά τρεις λειτουργίες:

1. Επιβεβαιώνει την υπάρχουσα κατάσταση των πολιτικών για ενεργειακή αποδοτικότητα του ΟΤΑ οπτικοποιώντας το επίπεδο επιδόσεων στα διάφορα πεδία δράσης.

2. Αφυπνίζει φορείς λήψης αποφάσεων και πολιτικούς ηγέτες της πόλης αναφορικά με ένα μεγάλο εύρος δράσεων που μπορούν να ληφθούν, καθώς και πόσο εφικτό είναι να εφαρμοστούν.

3. Επιτρέπει τον προσδιορισμό φιλόδοξων στόχων στον τομέα των ενεργειακά αποδοτικών δημόσιων προμηθειών.

Το κύριο πρόβλημα που αντιμετώπισαν οι πέντε πιλοτικές πόλεις κατά την εφαρμογή του εργαλείου «Αποτύπωση Ενεργειακής Αποδοτικότητας» αφορούσε στην προσέγγιση και παρακίνηση των αρμόδιων προσώπων στον ΟΤΑ να συνεργαστούν για την αποτύπωση της κατάστασης. Δεδομένου ότι έχουμε να κάνουμε με τους φορείς λήψης αποφάσεων, οι οποίοι έχουν δεδομένο φόρτο εργασίας, το γεγονός αυτό δεν προκάλεσε εκπλήξεις. Ωστόσο, η προσπάθεια να συγκεντρωθούν τα αρμόδια πρόσωπα από την ενέργεια, τις μεταφορές, την αστική ανάπτυξη, τις προμήθειες και το περιβάλλον όλα μαζί για τη διεξαγωγή της αποτύπωσης είναι ένα πολύτιμο τμήμα της ενσωμάτωσης ενεργειακά αποδοτικών προμηθειών στον ΟΤΑ και δεν πρέπει να θεωρηθεί ως «έξτρα» προσπάθεια, ή χάσιμο χρόνου. Η ίδια η Αποτύπωση φαίνεται ότι εξυπηρέτησε τη λειτουργία της όσον αφορά την ευαισθητοποίηση των αρμόδιων προσώπων για τους πολλούς τομείς δραστηριότητας σχετικούς με την ενεργειακή αποδοτικότητα αλλά και όσον αφορά τον καθορισμό των συνθηκών στους διαφορετικούς ΟΤΑ. Οι πέντε πόλεις παρουσίασαν να έχουν κοινά πολλά σημαντικά σημεία αλλά και κάποιες σημαντικές αποκλίσεις στα διάφορα πεδία ενδιαφέροντος.

Ενεργειακή Αποδοτικότητα

Οι δύο ισπανικές πόλεις του Σαν Σεμπασιάν και της Μούρθια με την υποστήριξη του Eco-Institute Barcelona έχουν ήδη αναπτύξει ένα πακέτο πολιτικών προσανατολισμένων προς τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. Το Eco-Institut προσαρμοσε την «Αποτύπωση Ενεργειακής Αποδοτικότητας» στους Δείκτες Απόδοσης του βασικού προγράμματος για ΠΔΠ. Και οι δύο πόλεις έχουν εκπονήσει σχέδια δράσης για την ενέργεια, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργειακή αποδοτικότητα, θέτοντας παράλληλα και ποσοτικοποιημένους στόχους. Επιπλέον και οι δύο έχουν Ενεργειακά Γραφεία. Το Σαν Σεμπασιάν έχει επίσης ενεργοποιήσει διαδικασίες συμμετοχής με διάφορους εμπλεκόμενους φορείς και πολίτες για θέματα αναφορικά με την ενεργειακή αποδοτικότητα. Η Μούρθια εισήγαγε ρητά το έργο pro-EE και τις προμήθειες ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων στην τοπική στρατηγική της κατά της αλλαγής του κλίματος, που εγκρίθηκε το 2007 από το δημοτικό συμβούλιο. Οι ενεργειακά αποδοτικές προμήθειες αποτελούν έκτοτε πάνω από όλα ένα σημαντικό θέμα στο πλαίσιο του Συμφώνου των

Δημάρχων και το Σχέδιο Δράσης για Βιώσιμη Ενέργεια (ΣΔΒΕ). Αυτό ήταν και το πλαίσιο στο οποίο οργανώθηκε η συμμετοχή των πολιτών. Η Μούρθια εντόπισε τις οικονομικές παραμέτρους ως το κύριο εμπόδιο για την επέκταση των ενεργειακά αποδοτικών προμηθειών και σε άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Εδώ, η προσέγγιση του «Συνολικού Κόστους Κτήσης» (ΣΚΚ), που προωθείται από το έργο pro-EE μπορεί να φανεί χρήσιμη ώστε να μην περιορίζονται οι εκτιμήσεις μόνο για τα άμεσα έξοδα για την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών. Το ΣΚΚ βοηθά δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς να καθορίζουν το άμεσο και έμμεσο κόστος ενός προϊόντος ή συστήματος που πρόκειται να προμηθευτούν. Είναι μια έννοια λογιστικής διαχείρισης που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε πλήρη κοστολόγηση.

Η πορτογαλικές πόλεις Cascais και Torres Vedras, που υποστηρίζονται από την LNEG έχουν δείξει υψηλό επίπεδο δραστηριότητας στο πεδίο των πολιτικών για την ενέργεια γενικά και την ενεργειακή αποδοτικότητα, ιδίως στο πλαίσιο των διαδικασιών της Agenda 21, δημιουργώντας συνέργιες με άλλα ευρωπαϊκά έργα και συνεργασίες με άλλους ΟΤΑ. Στο έργο τους με τους ενδιαφερόμενους φορείς, η μέθοδος που εφαρμόστηκε ήταν να ληφθούν ως σημείο εκκίνησης οι δράσεις ενεργειακής αποδοτικότητας, τις οποίες οι συμμετέχοντες έχουν ήδη εφαρμόσει σε δικές τους εταιρείες. Και οι δύο πόλεις ανέφεραν δυσκολίες στην προσπάθεια εμπλοκής άλλων φορέων. Οι δράσεις στο πλαίσιο του έργου pro-EE θα ευδοκιμήσουν κυρίως στο πλαίσιο των διαδικασιών για το ΣΔΒΕ, το οποίο μπορεί επιπρόσθετα να συμβάλει στην κινητοποίηση των ενδιαφερομένων με πιο γενική και μακροπρόθεσμη προοπτική επίτευξης των στόχων 20-20-20 που προωθούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το Cascais έχει ήδη υπογράψει το Σύμφωνο των Δημάρχων ενώ το Torres Vedras βρίσκεται στη διαδικασία προσχώρησης στο Σύμφωνο.

Ο πέμπτος πιλοτικός Δήμος που δραστηριοποιείται σε αυτό το πακέτο εργασίας, ο Δήμος Αμαρουσίου στην Ελλάδα, σε στενή συνεργασία με το ΚΑΠΕ, έχει αναπτύξει ένα εκτεταμένο πρόγραμμα δραστηριοτήτων. Φαίνεται να υπάρχει ισχυρή πολιτική βούληση για δράση σε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Ο Δήμος κατόρθωσε να εντάξει κατασκευαστικές εταιρείες, τράπεζες και των ΜΚΟ στην προσπάθειά του να προσεγγίσει την τοπική κοινότητα με το επιχείρημα των ενεργειακά αποδοτικών προμηθειών.

Ενέργεια

Στο γενικό τομέα της ενέργειας, εξετάζοντας το σύνολο της προσφοράς και της ζήτησης και όχι μόνο της αποδοτικότητας, οι πέντε πιλοτικές πόλεις παρουσιάζουν διαφοροποιημένη εικόνα. Οι πόλεις της Ισπανίας μπορούν να στηριχθούν στα υπάρχοντα σχέδια δράσης για την ενέργεια και πάλι εδώ το Σαν Σεμπασιάν ξεχωρίζει για την έντονη προσπάθεια σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών. Επίσης, στη Μούρθια υπήρξαν

εκτενείς εκστρατείες ευαισθητοποίησης και η πόλη έχει ξεκινήσει ένα φιλόδοξο σχέδιο για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στα κτίριά της και την παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας. Οι πόλεις Torres Vedras και Cascais στην Πορτογαλία συνεργάζονται στενά τόσο μεταξύ τους όσο, και, όπως προαναφέρθηκε, με άλλα τοπικά δίκτυα και έχουν υλοποιήσει πολλά συγκεκριμένα μέτρα στα κτίριά τους σε δημοτικά εδάφη. Ο Δήμος Αμαρουσίου έχει προετοιμάσει το έδαφος για εκτενείς δραστηριότητες αναφορικά με τη βιώσιμη ενέργεια, οι οποίες πρόκειται να πραγματοποιηθούν σύντομα. Όλες οι πόλεις εργάζονται σκληρά για να εμπλέξουν τον ιδιωτικό τομέα και συγκεκριμένα τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις βιομηχανικού κλάδου είτε ως εταίρους για συγκεκριμένα μέτρα είτε ως ομάδα-στόχος για συγκεκριμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης στον τομέα της ενεργειακής αποδοτικότητας.

Μεταφορές

Οι ισπανικές πόλεις είναι πολύ δραστήριες στον τομέα των μεταφορών και της βιώσιμης κινητικότητας ενώ έχουν πλήρη επίγνωση της μεγάλης σημασίας του τομέα αυτού για το γενικό ζήτημα της ενεργειακής αποδοτικότητας και των προοπτικών της βιώσιμης ανάπτυξης των περιοχών τους. Η Μούρθια έχει ενεργοποιήσει ήδη πολλές από τις δράσεις που είναι αναγκαίες για την καθοδήγηση του τομέα της κινητικότητας σε σχέση με ένα υψηλότερο επίπεδο αειφορίας. Αυτό που λείπει είναι ισχυρές πρωτοβουλίες όσον αφορά το ίδιο το προσωπικό του Δήμου. Το Cascais και το Torres Vedras έχουν ξεκινήσει μια διαδικασία αναδιοργάνωσης του συστήματος μεταφορών τους με στόχο να καταστεί η κινητικότητα με το ποδήλατο και με τα πόδια πιο ελκυστική και ασφαλής, αλλά και αυτοί δεν έχουν ενεργοποιήσει ακόμα κανένα πρόγραμμα με το προσωπικό τους. Ο Δήμος Αμαρουσίου έχει προγραμματίσει μια σειρά δράσεων στον τομέα της κινητικότητας, αλλά δεν έχει λάβει ακόμα συγκεκριμένα μέτρα. Σε ορισμένους τομείς, όπως στη μεταφορά αγαθών δεν βλέπουν καμία δυνατότητα παρέμβασης, καθώς δεν είναι στην αρμοδιότητά τους.

Στο δύσκολο τομέα των μεταφορών ένα σημαντικό σημείο εκκίνησης αποτελεί το προσωπικό του ίδιου του ΟΤΑ. Αυτό σημαίνει ότι οφείλει να μετατρέψει το δημοτικό στόλο οχημάτων σε καθαρά και ενεργειακά αποδοτικά οχήματα, στρατηγική που ακολουθούν και οι πέντε πιλοτικές πόλεις, αλλά και να καταστήσει τη χρήση βιώσιμων μορφών κινητικότητας ελκυστική για το προσωπικό στις μεταφορές τους από το σπίτι στην εργασία (κίνητρα για τη χρήση δημόσιων μεταφορών, περιοριστικές πολιτικές για χώρους στάθμευσης) καθώς και να προωθήσει την οικολογική χρήση των μηχανοκίνητων ιδιωτικών μεταφορικών μέσων (οικολογική οδήγηση). Βλέπε: Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για τις Τοπικές Μεταφορές- <http://www.eltis.org/>.

Προμήθειες

Οι προμήθειες, τομέας ο οποίος προφανώς είναι ιδιαίτερα σημαντικός για το έργο pro-EE, είναι ένα πεδίο δράσης που αφορά σε πρώτη φάση στις εσωτερικές δραστηριότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σε αυτό το συγκεκριμένο ζήτημα η κατάσταση των δύο ισπανικών πόλεων είναι παρόμοια υπό την έννοια ότι και οι δύο μόλις πρόσφατα έχουν αρχίσει να δρομολογούν δράσεις σε αυτόν τον τομέα, με μια σημαντική συμβολή από το Eco-Institute Barcelona, με στόχο την υλοποίηση των δράσεων που έχουν αποφασιστεί. Οι πόλεις της Πορτογαλίας βρίσκονται σε παρεμφερή κατάσταση με ακριβή προγραμματισμό και, επίσης, σε αυτή την περίπτωση με μια στενή συνεργασία με τοπικά και εθνικά δίκτυα και τη βοήθεια του LNEG. Ο Δήμος Αμαρουσίου έχει ήδη λάβει ορισμένα μέτρα στον τομέα των πράσινων προμηθειών με τη συνεργασία του ΚΑΠΕ, και έχει επίσης εκτεταμένα σχέδια για το μέλλον. Στο πρόγραμμα δραστηριοτήτων τους αναφέρεται ενδεικτικά το ακόλουθο: «Επισημαίνεται ότι στο Δήμο Αμαρουσίου διάφορες υπηρεσίες / αρχές λαμβάνουν υπόψη τους θέματα σχετικά με την ενέργεια, όπως η Τεχνική και Οικονομική Υπηρεσία, η Εξωτερική Υπηρεσία Διαχείρισης, η Επιχείρηση Πρόνοιας Μεταφορών, ο Οργανισμός για το Περιβάλλον, Σχεδιασμός και Ποιότητας Ζωής, ο ΜΚΟ «Άθμονον», το Ευρωπαϊκό και Εθνικό Γραφείο Χρηματοδότησης, το Γραφείο Επικοινωνίας, η Επιχείρηση Πρόνοιας Εκπαίδευσης και Τεχνολογίας, και, τέλος, η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Αμαρουσίου.»

2. Ενσωμάτωση των ενεργειακά αποδοτικών προμηθειών στον Ενεργειακό Σχεδιασμό του ΟΤΑ

Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, οι ΠΔΠ και η υιοθέτηση μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης εντός ενός ΟΤΑ είναι δύο «οριακά» ζητήματα. Προκειμένου να καταστούν οι προμήθειες με χαρακτηριστικά ενεργειακής αποδοτικότητας μια τυπική διαδικασία, πρέπει να ενταχθούν στις δραστηριότητες του δημόσιου φορέα στον τομέα της βιώσιμης ενέργειας και πρέπει να συνδεθούν με άλλες δράσεις και έργα. Με το να καθιερωθούν ως ένα μεμονωμένο ζήτημα μειώνεται δραστικά η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπος τους. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται, όπως απεικονίζεται στα παραπάνω (α) η δημιουργία επίγνωσης, με τη βοήθεια εργαλείων, όπως η «Αποτύπωση Ενεργειακής Αποδοτικότητας», ότι όλα τα τμήματα του ΟΤΑ και οι δραστηριότητές τους έχουν αντίκτυπο στην κατανάλωση ενέργειας και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και (β) η δημιουργία συνεργιών με άλλα τρέχοντα έργα και δραστηριότητες, ιδίως το «Σύμφωνο των Δημάρχων», η ενημέρωση του Σχεδίου Δράσης για την Ενέργεια του ΟΤΑ, η ενσωμάτωση του στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS ή ISO 14000 καθώς και η ενσωμάτωση του στο σύστημα ενεργειακής διαχείρισης ISO 16001, κλπ.

Τοπικά Σχέδια Δράσης για την Ενέργεια

Πολλοί Ευρωπαϊκοί ΟΤΑ έχουν αναπτύξει τα τελευταία χρόνια τοπικά σχέδια δράσης για την ενέργεια, ενώ ήδη τα περισσότερα από αυτά έχουν εν τω μεταξύ υποβληθεί σε μια σειρά από βελτιώσεις και επικαιροποιήσεις. Δίκτυα ΟΤΑ όπως τα Climate Alliance, Energy Cities και ICLEI, ανάλογα και με τις δυνατότητες των ΟΤΑ παρέχουν ουσιαστική υποστήριξη στην εκπόνηση αυτών των τοπικών σχεδίων δράσης για την ενέργεια. Το Pro-EE θεωρεί την ενσωμάτωση των δημόσιων προμηθειών με χαρακτηριστικά ενεργειακής αποδοτικότητας, οι οποίες στο παρελθόν, δυστυχώς, είχαν μικρή ή καθόλου σημασία, ένα βασικό συστατικό μέρος για την ανάπτυξη ή επικαιροποίηση κάθε τοπικού σχεδίου δράσης για την ενέργεια.

Το Σύμφωνο των Δημάρχων

Το Σύμφωνο των Δημάρχων της Ε.Ε. θέσπισε την άμεση συνεργασία μεταξύ των τοπικών και εθνικών δημόσιων αρχών προκειμένου να επιτευχθεί μείωση των εκπομπών CO₂ πλέον του στόχου του 20% έως το 2020. Η ένταξη των Δήμων στο Σύμφωνο των Δημάρχων συνεπάγεται την ανάληψη δέσμευσης για την εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης για Βιώσιμη Ενέργεια [ΣΔΒΕ] μέσα σε χρονικό διάστημα 12 μηνών. Το κείμενο αυτό περιγράφει με ποιο τρόπο η τοπική αυτοδιοίκηση θα επιτύχει τη μείωση εκπομπών στη περιοχή της και θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ειδικά μέτρα για τη μείωση και την ποσοτικοποίηση της μείωσης για κάθε ένα από αυτά (βλ. www.eumayors.eu).

Στο πλαίσιο των διαφορετικών δυνατοτήτων δράσεων και αρμοδιοτήτων που έχουν οι ΟΤΑ στις πολιτικές τους για την ενέργεια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ορθά δίνει μεγάλη έμφαση στο τι μπορούν να κάνουν οι ΟΤΑ «μέσα στο σπίτι τους». Παρά το γεγονός ότι η ενεργειακή κατανάλωση στην αυτοδιοίκηση αντιπροσωπεύει μόνο το 2-5% της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης, η

μείωση των εκπομπών CO₂ στο δημόσιο τομέα – επιδεικνύοντας τα πολλά διαφορετικά πεδία δράσης- έχει σημαντικό συμβολικό χαρακτήρα και λειτουργεί υποδειγματικά.

Στο πλαίσιο αυτό, όπως υποστηρίζει και το έργο pro-ΕΕ, η ΕΕ συνιστά την ένταξη συγκεκριμένων πεδίων που αφορούν στις «Δημόσιες Προμήθειες Αγαθών και Υπηρεσιών» (οι ΟΤΑ ως καταναλωτές) κατά την εκπόνηση των ΣΔΒΕ.

Το Σύμφωνο των Δημάρχων αποτελεί επομένως ένα σημαντικό πλαίσιο για τη συστηματοποίηση των ενεργειακά αποδοτικών ΠΔΠ με ποσοτικούς στόχους και σύστημα παρακολούθησης.

EMAS, ISO 14000 και ISO 16001

Η πιστοποίηση κατά EMAS, ISO 14000, ή ISO 16001 απαιτεί από τους ΟΤΑ να αναλάβουν σημαντικές και προοδευτικές υποχρεώσεις και δεσμεύσεις για την περιβαλλοντική προστασία στα όρια των δήμων τους.

Κινούμενοι προς αυτή την κατεύθυνση, οι Δήμοι θα πρέπει να αναλύσουν και να αξιολογήσουν τις άμεσες και έμμεσες δραστηριότητές τους προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα θέματα που αφορούν σε:

- ➔ Συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία και σε θέματα ασφάλειας.
- ➔ Χρήση των ενεργειακών πόρων.
- ➔ Περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Όπως είναι αυτονόητο στο δεύτερο προαναφερθέν σημείο περιλαμβάνεται η ενεργειακή αποδοτικότητα και οι ενεργειακά αποδοτικές ΠΔΠ. Ως μέρος του στόχου που έχουν θέσει οι ΟΤΑ, οι ενεργειακά αποδοτικές ΠΔΠ ενισχύουν την αξιοπιστία των γενικότερων στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών. Ο Δήμος Αμαρουσίου δεσμεύτηκε, στο πλαίσιο της ισχύουσας ενεργειακής πολιτικής του και του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (ISO 14001:2007), να αναπτύξει πολιτική βιώσιμων προμηθειών, το οποίο συνάδει άμεσα με το αντικείμενο του έργου pro-ΕΕ.

Συμπεράσματα

Το έργο pro-ΕΕ συνιστά την ανάπτυξη Τοπικών Σχεδίων Δράσης για Ενεργειακή Αποδοτικότητα (ΤΣΔΕΑ) δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ενεργειακά αποδοτικές ΠΔΠ, οι οποίες περιλαμβάνονται στο πλαίσιο της ευρύτερης ενεργειακής πολιτικής για τον ΟΤΑ, είτε αυτή θα εμπεριέχεται στο δημοτικό ενεργειακό σχεδιασμό και συγκεκριμένα στο Σχέδιο Δράσης για τη Βιώσιμη Ενέργεια που απαιτείται από το Σύμφωνο των Δημάρχων είτε στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης κατά EMAS ή ISO 14000, στο σύστημα ενεργειακής διαχείρισης κατά ISO 16001 είτε σε άλλες κατάλληλες δράσεις και εκστρατείες.

3. Παρακολούθηση των πολιτικών για τις ΠΔΠ

Παρά το γεγονός, όπως ήδη έχει αναφερθεί, ότι η κατανάλωση των ΟΤΑ αντιστοιχεί μόνο σε 2-5% της τελικής κατανάλωσης της επικράτειας, είναι σημαντικό να μειωθεί με την ενσωμάτωση ορθολογικών διαδικασιών, όπως της υιοθέτησης ενός συστήματος ενεργειακά αποδοτικών προμηθειών, δίνοντας με αυτόν τον τρόπο το ορθό παράδειγμα προς όλους και προβάλλοντας την σκοπιμότητα των μέτρων, μειώνοντας τελικά τα κόστη της δημόσιας διοίκησης κυρίως σε εποχές ανεπαρκών οικονομικών πόρων.

Σε περιόδους οικονομικών δυσχερειών, η σπατάλη χρημάτων για θέρμανση και ηλεκτρισμό είναι πράξη ανεύθυνη όχι μόνο περιβαλλοντικά αλλά και οικονομικά. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί ότι η πλειοψηφία των ΟΤΑ έχει μια θολή εικόνα για την ενεργειακή κατανάλωσή της. Οι ενεργειακά αποδοτικές ΠΔΠ θα πρέπει να μεταβούν από τη διαδικασία της απλής καταγραφής των στοιχείων ενεργειακής κατανάλωσης σε διαδικασία συνεχούς ενεργειακής παρακολούθησης αυτών των στοιχείων.

Η θεσμοθέτηση της συλλογής δεδομένων των ενεργειακών καταναλώσεων, αποτελεί σημαντικό βήμα προς την πολιτική των ενεργειακά αποδοτικών προμηθειών και βασικό στοιχείο των πολιτικών για την ενέργεια εν γένει.

Κάποιες από τις πιλοτικές πόλεις του προ-ΕΕ, όπως για παράδειγμα το Cascais, έχουν πολύ εξελιγμένα συστήματα παρακολούθησης συγκεκριμένων ενεργειακών καταναλώσεων και εν προκειμένω υπάρχει ένα σύστημα απομακρυσμένου ελέγχου για την παρακολούθηση της κατανάλωσης του δημόσιου φωτισμού. Η πόλη του San Sebastian διαθέτει ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τη συλλογή δεδομένων κατάλληλο τόσο για το δήμο όσο και για τα νοικοκυριά. «Η κατανάλωση φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας στους διάφορους τομείς αναλύεται κάθε χρόνο: υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από το 2005 για τον οικιακό και βιομηχανικό τομέα καθώς και τον τομέα των υπηρεσιών».

Σε γενικές γραμμές, στο μεγαλύτερο αριθμό των πόλεων που συμμετέχουν στο έργο προ-ΕΕ, θα μπορούσε κανείς να πει ότι η γνώση και τα δεδομένα που αφορούν στην ενεργειακή κατανάλωση των κτιρίων και των υποδομών των αυτοδιοικήσεων είναι εξαιρετικά ελλιπής.

Η έλλειψη δεδομένων για την υλοποίηση μιας εκτενούς ανάλυσης (δεδομένα για την ετήσια κατανάλωση ηλεκτρισμού, θερμότητας, όγκου και εμβαδού θερμαινόμενων χώρων), είναι δυστυχώς συνήθης όταν απαιτείται η ποσοτικοποίηση της ενεργειακής κατανάλωσης του ΟΤΑ. Το γεγονός αυτό δεν θα πρέπει, ωστόσο, να αποθαρρύνει από επεξεργασία των όποιων δεδομένων και πάνω από όλα από το να γίνονται προβλέψεις για τη βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης στο μέλλον.

Καλή πρακτική για την παρακολούθηση των ενεργειακών δεδομένων θεωρείται η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων, η οποία θα περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τη δρομολόγηση ενός προγράμματος εξοικονόμησης ενέργειας για δήμους. Αυτό απαιτεί απλούς και ξεκάθαρους τρόπους μεταφοράς δεδομένων προς τον υπεύθυνο (ενεργειακό διαχειριστή) και ανανέωση των δεδομένων αυτών σε τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να παρακολουθείται η κατανάλωση από έτος σε έτος. Αυτό προϋποθέτει το συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων τμημάτων και την ανάπτυξη των απαραίτητων υποδομών .

Το πρώτο πρακτικό βήμα είναι η καταγραφή των σχετικών στοιχείων των λογαριασμών που παραλαμβάνουν οι υπάλληλοι (όπως λογαριασμοί κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας) σε αντίστοιχη βάση δεδομένων η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- ➔ το κτίριο ή την εγκατάσταση που αφορά ο λογαριασμός
- ➔ τη χρονική περίοδο
- ➔ την καταναλισκόμενη ενέργεια
- ➔ το κόστος

Επιπρόσθετα θα πρέπει να υπάρχει βάση δεδομένων που θα περιέχει όλα τα κτίρια και για τα οποία θα αναφέρονται:

- ➔ το εμβαδόν και ο όγκος ο οποίος θερμαίνεται
- ➔ ο αριθμός των χρηστών του κτιρίου και το είδος αυτών (υπάλληλοι, φοιτητές κ.α)

Η διάθεση των δεδομένων αυτών στη διοίκηση μπορεί να συνεισφέρει στη σωστή συντήρηση υποδομών και εξοπλισμού, γεγονός που είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν λάβει κανείς υπόψη είτε την ορθή λειτουργία τους είτε την ενεργειακή αποδοτικότητα και εξοικονόμηση δαπανών.

4. Ευαισθητοποίηση και κατάρτιση όλων των φορέων λήψης αποφάσεων σε ένα ΟΤΑ και διαρκής πολιτική υποστήριξη

Ενεργειακά Αποδοτικές ΠΔΠ – από το όραμα των πολλών στην κοινή πρακτική

Το έργο Pro-EE επιβεβαίωσε το γεγονός πως οι δημόσιοι υπάλληλοι των συμμετεχουσών πόλεων, επέδειξαν υψηλό επίπεδο ενημέρωσης και πληροφόρησης τόσο σε θέματα πράσινων δημόσιων προμηθειών όσο και στην ενεργειακή αποδοτικότητα αυτών ειδικά στις ομάδες προϊόντων όπως ο εξοπλισμός γραφείου και ο δημόσιος φωτισμός. Η κατάσταση αλλάζει δραστικά, όταν τίθεται το ερώτημα τι από αυτά μπόρεσαν να εφαρμόσουν στην καθημερινή εργασία τους.

«Βρισκόμαστε αρκετά βήματα πίσω», «πρακτικά δε δίνουμε καμιά σημασία σε αυτά τα κριτήρια» ήταν οι συχνές απαντήσεις.

Τα εμπόδια, τα οποία αναγνωρίστηκαν από την έρευνα πεδίου, τα οποία θα πρέπει να ξεπεραστούν προκειμένου να βελτιωθεί η ενεργειακή απόδοση μέσω των ΠΔΠ είναι δύο και συνδέονται μεταξύ τους. Η προμήθεια των καθημερινών αναλωσίμων (χαρτί, μελάνια, κ.α.) γίνεται κεντρικά ενώ για τα μεγαλύτερα αντικείμενα (οχήματα, Η/Υ, έπιπλα κ.α.) η προμήθεια γίνεται μεμονωμένα από κάθε τμήμα. Αυτό σημαίνει ότι δεν αρκεί η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του προσωπικού των τμημάτων προμηθειών αλλά απαιτούνται δράσεις ενημέρωσης προς όλους τους εμπλεκόμενους σε θέματα σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων. Δεύτερον, η κατάρτιση και η ευαισθητοποίηση θα πρέπει να ολοκληρώνονται επαναλαμβανόμενα και συνοδευόμενα από ισχυρή πολιτική βούληση και θέση σε ότι αφορά τον ΟΤΑ.

Το θέμα δεν είναι η ψήφιση άπαξ μιας γενικής διακήρυξης υπέρ των ΠΔΠ, αυτό που απαιτείται είναι η περιοδική και ρητή τοποθέτηση υπέρ των οικολογικών προμηθειών προκειμένου να ενισχυθούν οι φορείς λήψης αποφάσεων εντός του ΟΤΑ προς αυτή την κατεύθυνση σκιαγραφώντας τις αγορές «εντυπωσιασμού» των μη οικολογικών προϊόντων και υπηρεσιών – χαρτί glossy, μεγάλα οχήματα, «φαναχτερά» συστήματα φωτισμού- ως λιγότερο αποδεκτές. Το ερώτημα δεν είναι τόσο το τι θα πρέπει να γίνει και πως, αλλά η τοποθέτηση αυτών που θέλουν να δραστηριοποιηθούν σε θέσεις στις οποίες θα μπορούν να ενεργήσουν.

Επικοινωνία

ΚΑΠΕ | ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ
CRES | ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

19^ο χλμ Λεωφ. Μαραθώνος, 19009, Πικέρμι Αττικής

T: 2106603300, F: 2106603308

URL: www.cres.gr, Email: cres@cres.gr

Τμήμα Ανάπτυξης Αγοράς

Δρ. Γιάννης Βουγιουκλάκης

Email: ivougiou@cres.gr

Μυρτώ Θεοφιλίδη

Email: mtheofilidi@cres.gr